

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ОДЕСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ
ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою

Комунального закладу вищої освіти

«Одеська академія неперервної освіти

Одеської обласної ради

Від 10 лютого 2026 р. № 1/6

Задорожна Л.К.

ПРОГРАМА

**підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної
середньої освіти**

**«Розвиток наскрізних умінь учнів 7-9 класів засобами соціально-
емоційного навчання»**

Розробник: Комунальний заклад вищої освіти «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради» (Шатайло Н. В., кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри методики викладання і змісту освіти Комунального закладу вищої освіти «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»)

Напрямок підвищення кваліфікації: формування наскрізних умінь здобувачів освіти через запровадження соціально-емоційного навчання

Розроблено на основі типової програми:

Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти «Соціально-емоційне навчання як інструмент розвитку наскрізних умінь учнів Нової української школи». Наказ МОН України від 04.11.2025 № 1465.

Термін дії програми: з 2026 до 2030 року.

Рецензенти:

Онищук Світлана, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри методики викладання і змісту освіти Комунального закладу вищої освіти «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»

Моторна Ірина, кандидат історичних наук, учитель історії Одеського ліцею №1 імені А.П. Бистріної Одеської міської ради

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми

В умовах війни та стрімких суспільних трансформацій ментальне здоров'я підлітків (учнів 7-9 класів) потребує особливої уваги, оскільки травматичні потрясіння знижують їхні когнітивні здібності та життєву стійкість. Впровадження соціально-емоційного навчання (СЕН) є ключовим інструментом розвитку наскрізних умінь, необхідних для успішної адаптації та самореалізації молодшої генерації в динамічному світі. Програма спрямована на реалізацію системного підходу до розвитку здатностей співчувати, співпрацювати та протистояти викликам на основі національних цінностей.

Програма розроблена відповідно до чинних нормативно-правових документів України у сфері освіти: ґрунтується на Концепції «Нова українська школа», законах України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», професійному стандарті «Вчитель закладу загальної середньої освіти», Державному стандарті початкової освіти, Державному стандарті базової середньої освіти, Державному стандарті профільної середньої освіти. Означені нормативні документи визначають перелік наскрізних умінь, що мають бути сформовані в учнівства під час навчання в закладі загальної середньої освіти.

Водночас, володіння педагогічними працівниками психологічною, емоційно-етичною, компетентністю педагогічного партнерства, здоров'язбережувальною, сприятимуть вирішенню означених завдань, що реалізуються в перебігу виконання ними таких трудових функцій, як партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу й участь в організації безпечного та здорового освітнього середовища.

Цільова група: педагогічні працівники закладів загальної середньої освіти, які викладають у 7-9 класах.

Обсяг (тривалість): 30 годин (1 кредит ЄКТС).

Особливості реалізації програми: передбачає залучення фахівців, які пройшли попередню підготовку у сфері соціально-емоційного навчання; зміст базується на поєднанні теоретичного матеріалу з практичним відпрацюванням інструментів СЕН для учнів підліткового віку (7-9 клас).

Форма (форми) підвищення кваліфікації: інституційна (очна в режимі on-line).

Мета підвищення кваліфікації: удосконалення компетентностей педагогів, необхідних для формування в учнівства 7-9 класів наскрізних умінь (критичне мислення, керування емоціями, розв'язання проблем, співпраця) засобами соціально-емоційного навчання.

Завдання підвищення кваліфікації:

- ознайомити з ключовими підходами до розвитку наскрізних умінь учнів 7-9 класів в умовах Нової української школи СЕН;
- сформувати розуміння ролі соціально-емоційного навчання у розвитку критичного мислення, навичок керування емоціями, розв'язання проблем, співпраці підлітків;
- забезпечити практичне опанування інструментів соціально-емоційного навчання для використання в освітньому процесі;
- підвищити готовність до створення безпечного та інклюзивного освітнього середовища.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться: психологічна (Б1), емоційно-етична (Б2), компетентність педагогічного партнерства (Б3) та здоров'язбережувальна (В2).

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

- володіння та розуміння ключових підходів до розвитку наскрізних умінь учнів 7–9 класів в умовах Нової української школи та інтеграції соціально-емоційного навчання (СЕН) в освітній процес;
- усвідомлення ролі соціально-емоційного навчання у розвитку критичного мислення, навичок керування емоціями, розв'язання проблем і співпраці підлітків;
- застосування інструментів соціально-емоційного навчання у практиці освітньої діяльності відповідно до вікових особливостей учнів 7–9 класів;
- демонстрації готовності до створення та підтримки безпечного, підтримувального й інклюзивного освітнього середовища.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації: оцінювання базується на компетентнісному підході та включає проміжне тестування, опрацювання практичних кейсів та підсумковий контроль.

Документ про підвищення кваліфікації: сертифікат про підвищення кваліфікації встановленого зразка з присвоєнням 1 кредит ЄКТС відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 800 (зі змінами).

Вартість: 1200 грн.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено інтерактивні лекційні заняття, які базуються на засадах андрагогічного, компетентнісного та аксіологічного підходів. Особливістю практичних занять є виконання тренінгових вправ на розвиток емоційної грамотності та стресостійкості (зокрема, практики «Заземлення» та «Ресурсність» моделі стійкості спільнот), проведення досліджень соціально-емоційних навичок підлітків, аналіз конкретних ситуацій (кейсів) щодо створення безпечного освітнього середовища в умовах війни та розв'язання професійних кейсів за методикою «Розслідування труднощів».

Самостійна робота передбачає індивідуальну роботу над проектами щодо інтеграції інструментів СЕН у предметне навчання для 7-9 класів, підготовку повідомлень на основі аналізу міжнародних досліджень (ДоСЕН, TALIS), розроблення навчально-методичних матеріалів (планів занять, алгоритмів етичного вибору), виконання інших видів діяльності, що сприяють поглибленню знань з ключових тем курсу.

Підсумковими заходами є підсумкове тестування, захист проєктів, презентація індивідуальних портфоліо з практичними напрацюваннями та самооцінювання, які сприятимуть комплексній оцінці засвоєння матеріалу й формуванню навичок систематизації та аналізу отриманих знань, диференційованих за групами учасників (вчительство).

Зміст програми складається з 2 модулів та 8 взаємопов'язаних тем. На етапі завершення навчання за Програмою слухачі складають підсумковий тест із 20 питань. Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники – 100 балів. Прохідний бал – 75. Учасники, які успішно пройшли навчання та склали підсумковий тест, отримують сертифікат.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає: 30 год, з них: 6 год – лекційні заняття, 18 год – практична робота, 4 год – самостійна робота, 2 год – контрольні заходи.

Навчально-тематичний план

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
МОДУЛЬ 1. СЕН ЯК ІНСТРУМЕНТ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТИ					
Тема 1.1. Сутність соціально-емоційного навчання в контексті НУШ. Розвиток наскрізних умінь: світовий досвід	1	1	-	-	2
Тема 1.2. Створення безпечного, інклюзивного освітнього середовища	-	2	-	-	2
Тема 1.3. Результативність СЕН. Міжнародні дослідження (ДоСЕН, TALIS)	1	1	2	-	4
Тема 1.4. Інтеграція міжнародних програм СЕН в освітній процес циклу базового предметного навчання НУШ (7-9 класи)	1	1	-	-	2
Разом за модулем	3	5	2	-	10
МОДУЛЬ 2. РОЗВИТОК НАСКРІЗНИХ УМІНЬ ПІДЛІТКІВ: У ФОКУСІ СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНЕ НАВЧАННЯ					
Тема 2.1. Критичне та системне мислення у підлітковому віці	-	4	-	-	4
Тема 2.2. Конструктивне керування емоціями та практики стійкості	-	4	2	-	6
Тема 2.3. Алгоритми розв'язання проблем та етичний вибір	-	3	-	-	3
Тема 2.4. Співпраця та ціннісні орієнтації учнів 7-9 класів	3	2	-	-	5
Разом за модулем	3	13	2	-	18
Контрольні заходи	-	-	-	2	2
Усього	6	18	4	2	30

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. СЕН ЯК ІНСТРУМЕНТ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТИ

Тема 1.1. Сутність соціально-емоційного навчання в контексті НУШ. Розвиток наскрізних умінь: світовий досвід.

Соціально-емоційне навчання (СЕН): сутність та значення. Роль СЕН для успіху в житті та навчанні. Наскрізні вміння як віддзеркалення соціально-емоційних навичок. Розвиток емоційного інтелекту. Впровадження СЕН: міжнародний досвід. Ключові уроки впровадження СЕН: системність, підготовка вчительства, залучення батьківської спільноти.

Тема 1.2. Створення безпечного, інклюзивного освітнього середовища.

Соціально-емоційне навчання: спрямованість на розвиток ключових життєвих компетентностей. Навчання розуміти себе, свої почуття та мотивацію, ефективно взаємодіяти з навколишнім світом. Соціально-емоційне навчання в освітньому екопросторі закладу освіти. Інструменти СЕН для забезпечення психологічного комфорту. Роль вчителя як провідника СЕН. Навчання на основі практичних занять, дискусій, рольових ігор та моделювання реальних ситуацій.

Тема 1.3. Результативність СЕН. Міжнародні дослідження (ДоСЕН, TALIS).

Результативність упровадження СЕН. Переваги СЕН для учнівства. Методи (анкетування, тести, спостереження, самооцінювання, рефлексія тощо) вимірювання соціально-емоційних навичок. Урахування результатів міжнародного дослідження ДоСЕН (дослідження соціально-емоційних навичок) під час організації соціально-емоційного навчання. Інтеграція в НУШ і використання СЕН на уроках у 7-9 класах. Потреби вчительства в розвитку соціально-емоційних навичок крізь призму міжнародного дослідження TALIS (Teaching and Learning International Survey).

Тема 1.4. Інтеграція міжнародних програм СЕН в освітній процес циклу базового предметного навчання НУШ (7-9 класи).

Міжнародні програми СЕН в Україні (Програма соціально-емоційного та етичного навчання, «Зерна», «Майндфулнес» тощо). Розвиток наскрізних умінь здобувачів НУШ у процесі впровадження міжнародних програм СЕН. Адаптація міжнародного досвіду СЕН до культурного контексту України. Міжнародна організація з поширення соціально-емоційного навчання CASEL (Collaborative for Académie, Social, and Emotional Learning) та її інформаційні, ресурси для вчительства.

МОДУЛЬ 2. РОЗВИТОК НАСКРІЗНИХ УМІНЬ ПІДЛІТКІВ: У ФОКУСІ СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНЕ НАВЧАННЯ

Тема 2.1. Критичне та системне мислення у підлітковому віці.

Критичне мислення; як здатність аналізувати інформацію неупереджено, оцінювати її достовірність, знаходити логічні зв'язки та формувати власні, обґрунтовані висновки. Системне мислення як уміння бачити цілісну картину, розуміти, як різні частини взаємодіють між собою в складній системі. Виявлення

причинно-наслідкових зв'язків, передбачення наслідків змін та розуміння динаміки процесів, а не лише окремих елементів. Практичні інструменти для розвитку критичного й системного мислення в учнів 7-9 класів.

Тема 2.2. Конструктивне керування емоціями та практики стійкості.

Основні емоції. Конструктивне керування емоціями як здатність розуміти, приймати та ефективно реагувати на власні почуття і адекватно сприймати емоції інших. Чітке розуміння своїх відчуттів. Відчуття емоції без засудження. Визначення причин виникнення емоцій. Робота з інтенсивними емоціями підліткового віку. Вибір здорових способів вираження почуттів. Здатність змінювати поведінку відповідно до емоційного стану, щоб досягти бажаних результатів, не піддаватися руйнівним імпульсам. Практична робота. Практики Моделі стійкості спільнот (МСС) як інструмент тілесної та емоційної грамотності для розвитку стресостійкості.

Тема 2.3. Алгоритми розв'язання проблем та етичний вибір.

Розв'язання проблем як комплексна навичка визначення, аналізу та подолання перешкод на шляху до досягнення мети. Чітке усвідомлення суті труднощів. Розуміння причин, контексту та можливих наслідків. Етичні варіанти подолання перешкод. Аналіз ризиків і вигод у кейсах для 7-9 класів. Реалізація обраного плану дій. Аналіз успішності рішення та коригування за потреби. Практичні інструменти розвитку в учнівства здатності до розв'язання проблем. Розбір вправ і кейсів.

Тема 2.4. Співпраця та ціннісні орієнтації учнів 7-9 класів.

Співпраця з учасниками освітнього процесу як ефективна взаємодія для досягнення спільної мети. Ціннісні орієнтації учнів 7-9 класів. Об'єднання зусиль, знань та ресурсів задля результату. Відповідальність, лідерство та навички комунікації. Здатність слухати, розуміти та враховувати думки інших. Чітке висловлення ідей та відкритий обмін інформацією. Визначення та виконання обов'язків у команді. Конструктивний пошук спільних рішень у разі розбіжностей. Усвідомлення колективної відповідальності за результат. Практичні інструменти розвитку в учнівства здатності до співпраці з іншими. Проектна діяльність як засіб інтеграції СЕН.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

1. Розробка алгоритму роботи з розвитку певної навички (наприклад, стресостійкості) на основі аналізу результатів дослідження ДоСЕН (соціально-емоційних навичок).
2. Моделювання фрагмента уроку з аналізом складної проблеми (екологічної, соціальної тощо) з використанням вправи «Дерево наслідків» на виявлення причинно-наслідкових зв'язків та взаємодію елементів системи.
3. Відпрацювання в групах технік саморегуляції («Миттєва допомога!») для швидкої емоційної корекції.
4. Опрацювання конкретної ситуації (кейсу) щодо створення безпечного середовища в умовах війни з використанням інструментів СЕН для зниження тривожності учнів.

5. Інтегрування алгоритму «Розслідування труднощів» у зміст певної навчальної дисципліни для вирішення проблемного питання теми, що вивчається.
6. Відпрацювання технік моделі стійкості спільнот (МСС), зокрема практик «Заземлення» та «Ресурсність», для стабілізації емоційного стану підлітків під час або після стресових ситуацій.
7. Розробка плану інтеграції елементів соціально-емоційного навчання (СЕН) у викладання навчального предмета в 7–9 класах.
8. Розробка чек-листа для оцінювання безпечності та інклюзивності власного навчального кабінету або онлайн-простору через призму психологічного комфорту учнів.
9. Розбір кейсів та рольове моделювання конфліктних кейсів у трикутнику «вчитель–учень–батьки», базуючись на принципах емпатії та ненасильницького спілкування.
10. Моделювання фрагмента уроку з використанням вправ на розвиток системного мислення.
11. Створення плану групового проєкту для учнів 7–9 класів, спрямованого на розвиток лідерства та відповідальності з інтеграцією інструментів СЕН (наприклад, створення правил комунікації в команді тощо).
12. Розробка індивідуального проєкту/портфоліо щодо інтеграції інструментів СЕН у викладання навчального предмета.
13. Виконання вправ на самооцінювання рівня власного емоційного вигорання та розробка особистого плану відновлення ресурсності.
14. Підготовка презентації розроблених алгоритмів етичного вибору.
15. Груповий проєкт «Інтеграція СЕН у шкільні предмети».

3.2. Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання

1. Вплив емоційного інтелекту на академічну успішність підлітків.
2. Особливості адаптації міжнародних практик СЕН до умов воєнного стану.
3. Самодіагностика рівня емоційного вигорання вчителя.
4. Адаптування СЕН-практик для підлітків 7-9 класів під час війни.
5. Інтеграція алгоритму «Розслідування труднощів» у зміст навчальних дисциплін для 7-9 класів.
6. Оцінка прогресу розвитку наскрізних умінь через СЕН.
7. СЕН-практики у подоланні освітніх втрат учнів під час війни.
8. Роль самооцінювання вчителя у професійному стандарті НУШ.
9. Вплив результатів дослідження ДоСЕН на зміст програм підвищення кваліфікації.
10. Дієві інноваційні технології для розвитку м'яких навичок.
11. Залучення батьків до розвитку наскрізних умінь підлітків через СЕН.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Державний стандарт базової середньої освіти, 2020, затверджений постановою Кабінету Міністрів України за №898 від 30.09. 2020 р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyizagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898>
2. Закон України «Про освіту» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, с.380) URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
3. Закон України «Про повну загальну середню освіту» від 16.01.2020.№ 651-XIV URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>
4. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 року №988-р <https://www.kmu.gov.ua/npas/249613934>
5. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затверджений наказом Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 р. № 1225. URL: https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/646-ilovepdf_merged.pdf
6. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи / упорядники Л.Гриневич, О.Елькін, С.Калашнікова та ін. ; заг. ред. М.Грищенко. МОН. 2016. 40 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkolacompressed.pdf>
7. Постанова Кабінету Міністрів України № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» від 21.08.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#n18>
8. Програма «Нова українська школа» у поступі до цінностей: Київ, 2018. 40 с. URL: <https://ipv.org.ua/prohrama-nova-ukrainska-shkola/>
9. Ціннісні орієнтири сучасної української школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/Serpneva%20conferentcia/2019/PresentasiaRoman-Stesichin.pdf>
10. Типова освітня програма 5-9 клас. URL: <https://mon.gov.ua/staticobjects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/2024/09.08.2024/typovaosvitnya-prohrama-dlya-5-9-klasiv-zzso-1120-vid-09082024.pdf>
11. Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти «Соціально емоційне навчання як інструмент розвитку наскрізних умінь учнів Нової української школи». Наказ МОН України від 04.11.2025 № 1465. URL: <https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2025/11/mon-1465-04.11.2025.pdf>
12. Про затвердження Державного стандарту профільної середньої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 25 лип. 2024 р. № 851. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/851-2024-п>

Основна література

1. Валецька Н. Прокачуємо СЕЕН: колекція практик для дорослих і дітей : навч.-метод. посібник / за заг. ред. О. Елькіна, О. Марущенка. Харків, 2023. 42 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1xYSyOops8NLL2xcJ7e-NV6MAyQtGvrEP/view>
2. Венгловська О. А., Елькін О. Б., Марущенко О. А., Федоренко О. Ф. Упровадження компонентів розвитку емоційного інтелекту в учнівства : практичний порадник педагогам закладів загальної середньої освіти. Київ : УІРО, 2023. 18 с. URL: https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2023/06/emocijnyj_intelekt_praktychnyj_poradnyk_2.pdf
3. Гоулман Д. Емоційний інтелект / пер. з англ. С. Л. Гумецької. Харків : Віват, 2022. 512 с..
4. Елькін О. Б., Рассказова О. І., Гринько В. О., Марущенко О. А. Зміцнення освіти через соціально-емоційне навчання: актуальні напрями дослідження в Україні та світі. *Journal «ScienceRise: Pedagogical Education»*. 2024. №1(58). С.79-86 URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/1930431>
5. Елькін О. Соціально-емоційне навчання як затребувана практика формування м'яких навичок учнівства: сучасні виклики та досвід України. *Соціальна робота та соціальна освіта*. 2023. Вип. 1 (10). URL: <http://srso.udpu.edu.ua/article/view/281654>
6. ДоСЕН – міжнародне дослідження соціально-емоційних навичок. URL: <https://dosen.edcamp.ua/>
7. Інтегроване навчання: компетентності, цінності, практики. 6 клас: посібник / Задорожна Л.К. та ін.; відп. ред. О. М. Левчишена ; КЗВО «Одес. академ. неперерв. освіти Одес. обл. ради». Одеса : Екологія, 2023. URL: <https://oano.od.ua/uk/site/integrovane-navchannya-ko.html>
8. Миттева допомога! – практики стратегій соціально-емоційної саморегуляції : методичні матеріали. URL: <https://drive.google.com/file/d/1bV5r6bMKztA87nsKZMkoZAFgBYHe-J/view>
9. Можливості для реалізації соціально-емоційного навчання в рамках реформи «Нова українська школа» : аналітичний огляд / Л. Гриневич та ін. ; за заг. ред. Л. Гриневич, С. Калашнікової. Київ : Вид. група «Шкільний світ», 2021. 312 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1cS9MMq510mCcJimO1GcxtkmX4VsNvINd/view>
10. Нова українська школа на засадах єдності цінностей, змісту і форм. 5 клас: посібник / Задорожна Л.К. та ін.; відп. ред. О. М.Левчишена ; КЗВО «Одес. академ. неперерв. освіти Одес. обл. ради». Одеса : Екологія, 2023. URL: <https://oano.od.ua/uk/site/nova-ukrayinska-shkola-na.html>
11. Програма СЕН «Зерна» (Selkernels) : офіційний сайт. URL: <https://selkernels.gse.harvard.edu/uk-UA/getting-started>
12. СЕЕН-путівник. Соціально-емоційне та етичне навчання : освітня програма для навчання серця й розуму / голов. ред. О. Елькін. 2-ге вид. Київ : ТОВ «Інжиніринг», 2023. 148 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1VLCDwJVKimaOcyAHryP5NeYKitxKqq1G/view>
13. Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning (CASEL) : офіційний сайт. URL: <https://casel.org>

Додаткова література

1. Блог «5 хвилин СЕЕН» на порталі «Нова українська школа». URL: <https://nus.org.ua/tags/443/>
2. Глобальні навички майбутнього. Людський капітал 2030. URL: <https://hrliga.com/docs/ljudskyj-kapital-2030.pdf>
3. Соціально-емоційне та етичне навчання – EdCamp Ukraine. URL: <https://www.edcamp.ua/seelukraine/>
4. Єфімцева Г. Простір стійкості: створюємо місце для відпочинку та відновлення : практичний poradnik / за заг. ред. О. Елькіна, О. Марущенка. Харків : ГО «ЕдКемп Україна», 2024. 19 с.
5. Левіт Д., Євтухова Т. Розвиток soft-skills у контексті сталого розвитку освіти. *Освіта. Інноватика. Практика*, 2024. Том 12, № 1. С.57 - 62. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol12i1-008>
6. Онищук С. О., Комондоутворення як процес залучення учнівства до взаємодії «Наукові інновації та передові технології» (Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»): журнал. 2025. № 5(45) 2025. С.1359- 1368 2222. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-5\(45\)](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-5(45))
7. Онищук С. О., Шатайло Н.В., Розвиток команди: формати та інструменти «Інноваційна педагогіка» №79 Том 2, 2025 С.251-255 DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2025/79.2.49>
8. Шатайло Н.В., Онищук С.О. Проектна діяльність як засіб розвитку м'яких навичок. Перспективи та інновації науки. Серія «Педагогіка». Випуск 6(52). 2025. С. 1056–1065. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-6\(52\)-1056-1065](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-6(52)-1056-1065)
9. Шатайло Н.В. Мережеві освітянські спільноти – платформа професійного зростання педагогів Одещини. Педагогічна наука і освіта у сучасному вимірі: проблеми та перспективи розвитку: Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції / за заг. ред. В. В. Ягоднікової. Одеса: видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2024. С. 92–96. URL: <https://dspace.oano.od.ua/server/api/core/bitstreams/1af3d5ab-b8c2-4d0d-8a03-dae4235a75f1/content>
10. Шатайло Н.В. Емоційно-етична компетентність педагога: ресурси розвитку. *Педагогічна наука і освіта у сучасному вимірі: проблеми та перспективи розвитку*: Матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції (16 травня 2025р.) / за заг. ред. В. В. Ягоднікової. Одеса: видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2025. С. 119–121.
11. Шатайло Н.В. Наскрізнi вміння учнів та емоційно-етична компетентність педагога: взаємопов'язаність розвитку. *Вісник науки та освіти. Серія «Педагогіка»*. Випуск 5(35). 2025. С. 2262–2273. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-5\(35\)-2262-2273](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-5(35)-2262-2273)
12. Шатайло Н.В. Розвиток емоційно-етичної компетентності педагога: ресурси проектної діяльності. *Професійна компетентність педагога: методологія, теорія, методика, практика*: матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. (7 листопада 2025 р.) / за заг. ред. В. В. Ягоднікової. Одеса: видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2025. С. 178-180.
13. EdCamp Ukraine. СЕЕН. Аудіопрактики соціально-емоційного та етичного навчання (з мелодією). 2020. YouTube. URL:

<https://www.youtube.com/playlist?list=PLF8MwlgxLRAZ0ITeAMYG3pYoPk2VWGO>
[NI](#)

14. Explore SEL (Harvard Graduate School of Education) : офіційний сайт. URL: <http://exploresel.gse.harvard.edu/>

15. LifeComp: The European framework for the personal, social and learning to learn key competence. URL: https://joint-research-centre.ec.europa.eu/lifecomp_en

16. OECD's Survey on social and emotional skills. URL: <https://www.oecd.org/en/about/programmes/oecd-survey-on-social-and-emotional-skills.html>

17. SEE Learning 101. Introduction to Social, Emotional, and Ethical Learning : електронний ресурс. URL: <https://101.seelearning.emory.edu/user/register>

18. SEE LEARNING : електронний ресурс. URL: <https://seelearning.emory.edu/en/home>